

Terugkoppeling onderzoek zeggenschap van leraren

Zeggenschap van leraren

In het Actieplan Leerkracht zet OCW de professionele ruimte van leraren hoog op de agenda. Het Ministerie van OCW heeft aan ResearchNed gevraagd een onderzoek op te zetten en uit te voeren. In mei 2009 is daarvoor een vragenlijst (online) afgenomen onder leden van het Flitspanel. In totaal vulden 1191 leraren uit po, vo, mbo en hbo de lijst in. De resultaten van het onderzoek zijn verwerkt in een rapport "De zeggenschap van leraren. Nulmeting in het po, vo, mbo en hbo".

Doel en opzet van het onderzoek

Om zicht te krijgen op de zeggenschap die de leraar over zijn beroep ervaart, heeft het Ministerie van OCW een nulmeting laten uitvoeren. Doel van dit onderzoek is om de positie van de leraar in kaart te brengen en op termijn na te kunnen gaan wat de effecten zijn van het beleid. Meer informatie over zeggenschap van leraren is te vinden op de website van het ministerie van OCW (<http://www.minocw.nl/leraar/1312/Zeggenschap.html>).

Naast de enquête onder het Flitspanel is voor dit onderzoek kwalitatieve informatie verzameld via (telefonische) interviews met leraren en schoolleiders / management. Daarnaast is op basis van de enquêteresultaten een aantal verdiepende groepsgesprekken met leraren gehouden.

In het onderzoek zijn globaal de volgende onderwerpen aan de orde gekomen:

- De bestaande afspraken met leraren over zeggenschap binnen de school en de uitwerking van deze afspraken in de praktijk;
- De gebieden waarover leraren (vooral) zeggenschap hebben, en de mate waarin zij hun professionele ruimte benutten;
- De eventuele belemmeringen die leraren ervaren om ten volle gebruik te maken van de geboden professionele ruimte;
- De waardering van leraren voor de zeggenschap en oorzaken van eventuele ontevredenheid;
- De directie betrokkenheid van leraren bij landelijke beleidvorming t.a.v. de beroepskwaliteit;
- De organisatiegraad van leraren in beroepsverenigingen.

Resultaten

De enquêtegegevens en de kwalitatieve informatie uit de (groeps)gesprekken staan in het rapport "De zeggenschap van leraren. Nulmeting in het po, vo, mbo en hbo". De belangrijkste resultaten uit dit rapport zijn de volgende:

- De meerderheid van de leraren ervaart de meeste zeggenschap binnen de muren van het klaslokaal; zij zijn het die de beslissende stem hebben over de inhoud van de lesstof, de volgorde waarin deze behandeld wordt en de gebruikte didactiek.
- Een relatief grote groep leraren geeft aan dat ten aanzien van zowel onderwijskundig beleid als kwaliteitsbeleid, de zeggenschap niet formeel is vastgelegd.
- Voor leraren die aangaven dat zij weinig zeggenschap ervaren vormen tijdgebrek en de organisatie van de besluitvorming een belangrijke belemmering. Daarnaast zijn relatief veel leraren het eens met de stelling: "Het zijn eigenlijk altijd dezelfde (andere) leraren die de professionele ruimte benutten".
- Leraren blijken tevreden over de mate van autonomie in de klas. Het gaat daarbij vooral om onderwijsinhoudelijke aspecten. Voor wat betreft aanpalende taken zijn leraren minder tevreden over de ruimte.
- Leraren die veel belang hechten aan zeggenschap en een hoge mate van zeggenschap in de praktijk ondervinden, blijken het meest tevreden te zijn.
- De verantwoording van de geleverde kwaliteit van de leraar komt regelmatig aan de orde in zowel formeel (bijvoorbeeld functioneringsgesprekken, beoordelingsgesprekken) als informeel overleg met de schoolleider.
- Uit het onderzoek blijkt verder dat frequenter informeel overleg samengaat met meer ervaren zeggenschap en frequenter formeel overleg samengaat met meer tevredenheid over zeggenschap.
- Het aantal leraren dat direct betrokken is bij landelijk beleid over onderwijs is laag. De organisatie van leraren in vakbonden en/of vakverenigingen is hoog vergeleken met sectoren anders dan onderwijs.

Vanaf Prinsjesdag 2009 is het rapport openbaar en zal het zijn te raadplegen via de website van het ministerie van OCW (www.minocw.nl). Daarnaast zal een samenvatting van de resultaten worden opgenomen in de Nota Werken in het Onderwijs 2010, die met Prinsjesdag verschijnt.